

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
BAŞKANLIĞI
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/2275
Toplantı Tarihi/Sayısı : 03.02.2025/55
Karar Numarası : 2025/29
Başvuran : S.A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın 1988 yılında Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) tarafından askerlik hizmeti kapsamında Kahramanmaraş Devlet Hastanesinde temizlik elemanı olarak görevlendirildiği ve bu durumun ruh sağlığını olumsuz yönde etkilediği iddiasına ve mağduriyetinin giderilmesi için Adli Tıp Kurumuna sevk edilme ve tarafına tazminat ödenmesi talebine ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, 1988 yılında Hatay ilinin İskenderun ilçesinde TSK bünyesinde askerlik görevini ifa ettiği sırada kura usulü ile ihtiyaç fazlası askerlerin hastane, okul vb. kamu kurumlarına temizlik elemanı olarak çalışmak üzere belirlendiğini, bahsi geçen kura neticesinde kendisinin Kahramanmaraş İl Sağlık Müdürlüğü ile Kahramanmaraş Devlet Hastanesinde görevlendirildiğini, 15 ay Kahramanmaraş Devlet Hastanesinde dahiliye polikliniği, kadın hastalıkları ve doğum polikliniği vb. servislerde temizlik elemanı olarak görev yaptığını, bu süre içerisinde yaşadığı binanın atıl ve sağlıksız bir yer olduğunu, kişisel temizliğini sağlamak için uygun bir alanın mevcut olmadığını, bu süreçte psikolojisinin olumsuz yönde etkilendiğini, hastaneden ve işinden nefret eder hale geldiğini, asker üniforması ile spor ve eğitim yaparak askerlik yapmak istediği halde rızası olmadan sivil olarak bir hastanede sivil insanların tedavi gördüğü hastane servislerinde insan dışkısı ve insan kanı temizlemek durumunda kaldığını, askerliğinin bitmesinin ardından Tıp Fakültesi Hastanesinde hasta bakıcı olarak işe girmesine rağmen psikolojik durumu nedeniyle istifa etmek zorunda kaldığını, TSK'de askerliğine devam etme imkanı verilmesi durumunda mesleki alanda bir beceri sahibi olarak hayatına devam etme ihtimalinin olduğunu, tüm bu sebepler göz önüne alındığında İstanbul Bakırköy Mazhar Osman Ruh Sağlığı Hastanesi tedavi kayıtlarında bulunan hastalık öyküsü incelendiğinde ruh sağlığının Kahramanmaraş Devlet Hastanesinde çalıştığı sırada bozulduğunun görülebileceğini iddia ederek söz konusu mağduriyetinin ortaya çıkarılması için Adli Tıp Kurumuna sevk edilmeyi ve tarafına tazminat ödenmesini talep etmektedir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."

4. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

"(1) Kurumun görevleri şunlardır: ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ..."

5. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

6. 6701 sayılı Kanun'un "İdari yaptırımlar" başlıklı 25'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, bu ihlalin etki ve sonuçlarının ağırlığı, failin ekonomik durumu ve çoklu ayrımcılığın ağırlaştırıcı etkisi dikkate alınarak ihlalden sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri hakkında bin Türk lirasından on beş bin Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanır.

(...)"

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön inceleme yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenabilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları

taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun (TİHEK) amacı, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Başvuru, başvuranın askerliğini TSK tarafından kura yoluyla belirlendiği üzere Kahramanmaraş Devlet Hastanesinde temizlik görevlisi olarak yapmasının uygun görüldüğü, görev yaptığı sırada maruz kaldığı zor koşullar nedeniyle ruh sağlığının olumsuz yönde etkilendiği iddiası ile söz konusu mağduriyetinin giderilmesi için Adli Tıp Kurumuna sevk edilerek yaşadığı mağduriyetin ortaya çıkarılması ve tarafına tazminat ödenmesi talebine ilişkin olup söz konusu iddia ve talep, 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde Kurumun başvuru incelemesi yapacağı alanlar olarak belirtilen ayrımcılık yasağı ve ulusal önleme mekanizması kapsamında değerlendirilememektedir.

12. Öte yandan 6701 sayılı Kanun'un 25'inci maddesinde idari yaptırımlar düzenlenmekte olup ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde verilecek idari para cezasıyla ilgili belirleyici tarih 6701 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarih olan 20/4/2016 olarak kabul edilmelidir. Bu tarihten önce olan ve kişi, konu ve yer bakımından münhasıran 6701 sayılı Kanun'daki ayrımcılık yasağının ihlali kapsamına giren olaylar hakkında inceleme yapmak mümkün değildir. Bu kapsamda değerlendirme yapıldığında başvuranın dilekçesinde belirttiği olay ve olgular 20/4/2016 tarihinden önce gerçekleştiğinden değerlendirmeye alınamamaktadır. Zaman bakımından yetki kurallarının kamu düzenine ilişkin olduğu da hatırd tutularak, bu kapsamda kalan iddialar yönünden zaman bakımından yetkisizlik gerekçesiyle kabul edilmez bulunması gerekmektedir (TİHEK, B. No: 2022/299, K. No: 2022/262, 10/5/2022, para. 10).

13. Başvuranın iddia ve talepleri, yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın Adli Tıp Kurumuna sevk edilerek yaşadığı mağduriyetin ortaya çıkarılması ve tarafına tazminat ödenmesi talebinin Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesine göre Kurumun görev alanına girmediği ve 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesine göre zaman bakımından yetki kriterini taşımayan başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı, bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/2/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye